

Tisdagen den 24 Mars 1868.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Justerades ett protokollsutdrag för den 21 och protokollet för den 10 dennes eftermiddagen.

Herr Grefven och Talmannen hemställde, huruvida Kammaren, i enlighet med hvad Talmännen vid hållet talmanssammanträde öfverenskommit att hos Kamrarne föreslå, behagade besluta att nästa Lördag den 28 dennes företaga val af tjugufyra valmän för utseende af Fullmäktige i Riksbanken och Riksgälds-kontoret jemte deras suppleanter.

Ropades ja.

Vidare hemställde Herr Grefven och Talmannen, att åt de ifrågasvarande valmännen måtte uppdragas att jemväl utse styrelseledamöter vid Riksbankens länekontor och suppleanter till dem; hvilket äfven bifölls.

Sedermera föreslog Herr Grefven och Talmannen, att Kammaren efter valet af de tjugufyra valmännen skulle företaga val af sex suppleanter till dem; och blef jemväl detta förslag af Kammaren bifallet.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att vid hållet talmanssammanträde hade öfverenskommit, att Lördagen den 4 nästkommande April skulle anställas omröstningar jemlikt 65 § Riksdags-ordningen öfver alla de voteringspropositioner, som dessförinnan blifvit af båda Kamrarne godkända.

Föredrogs ånyo och lades till handlingarne Stats-Utskottets den 18 och 21 dennes bordlagda Utlåtande N:o 41, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Skrifvelse med öfverlemnande af förteckningar öfver de förändringar, som efter sednast afgifna berättelse inträffat i afseende på utarrederade kungsgårdars och andra kronolägenheters förvaltning.

Föredrogs änyo Andra Kammarens den 18 och 21 dennes bordlagda protokollsutdrag, N:o 172, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 26, i anledning af väckt motion om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande befrielse för alla fartyg under nio nylästers drägtighet och sex fots djupgående att, vid utklarering till utrikes ort, taga lots och erlägga lotspenningar.

Herr Lilliehöök: Innan Kammaren beslutar sig för att afslå eller bifalla Medkammarens ifrågavarande inbjudning, anhåller jag att få meddela några upplysningar, som för ett rätt bedömande af frågan kunna vara erforderliga.

Vid 1857 års riksdag funno Ständerna, att lotsarnes inkomster voro så ringa, att taxan å lotsafgifterna borde höjas. Denna förhöjning egde ock rum påföljande år med 50 procent, och den fördelning af lotsarne i tre klasser med två lönegrader i hvarje, som i Utlåtandet omförmäles, verkställdes då.

I afseende å de ökade löneinkomster, som denna förhöjning i taxan lemnade vederbörande lotsar, anhåller jag att få meddela följande såsom exempel. Vid Strömstads lotsplats, som troligen ligger motionären nära, var förhållandet år 1867 följande: verkställda utlotsningar voro 177, deraf 149 voro fartyg af 6 fots djupgående och derunder, hvilka alla voro lotspligtiga, ehuru icke uppgifvas kan huru många som verkligen begagnat lots. Totalbeloppet af influtna lotsmedel utgjorde vid stationen 1,343 R:dr, hvaraf omkring tre fjerdedelar voro för förenämnda 149 lotsningar. Hvarje lots, sedan afdrag för legning af biträden egt rum, erhöil af dessa afgifter 399 R:dr, hvilken summa, om lotsafgift för de 149 mindre djupgående fartygen icke egt rum, blifvit reducerad till omkring 100 R:dr för hvarje lots. Af de stationen tillhörande 3 lotsar har den äldste, som förer dagbok och i viss mån är ansvarig för tjenstens tillbörliga skötande, högsta ordinarie lön eller 300 R:dr och de båda ofriga hvardera 200 R:dr. Enligt Utskottets tillstyrkan skulle lotsarne för nämnda år erhållit respektive 400 och 300 R:dr, för hvilken summa de äro skyldige att åt tjensten egna all den tid som erfordras, underhålla för lotsningens utförande tjenliga båtar samt ega biträde, då sådant fordras och icke af lotsarne inbördes kan lemnas. För närvarande utgår till löner åt lotsar, äldermän och lärningar af handels- och sjöfartsfonden ett belopp af 135,000 R:dr. Med hänsyn dertill att lotsarne sjelfva skola bestå båtar och äfven stundom måste lega folk för att biträda vid lotsgörömål, kan man icke billigtvis anse, att deras löneförmåner äro för stora. Man kan ej heller underlåta att taga i betraktande den risk de löpa så väl till person som egendom, hvilket allt gör att det icke synes mig rättvist att fräntaga dem de inkomster de för närvarande åtnjuta och som de trott sig ega grundad anledning att äfven för framtiden få bibehålla.

Att en betydlig minskning dock måste åstadkommas är tydligt, om detta förslag går igenom. Det skulle hafva till påföljd en nedsättning af tillgången till lotsarnes aflöning; till godtgörelse af hvilken förlust några medel icke finnas att disponeras af lotsverket, som för hvarje år för sin verksamhet är i behof af allt större ressurser.

Af dessa skäl kan jag icke annat än yrka afslag ä ifrågavarande inbjudning.

Herr Wallenberg: Det är sedan många år tillbaka mycket vanligt att hafva lotsarnes intresse så för ögonen, att man för deras skull tyckes glömma sjöfartens intresse. Härpå kunna flera otvetydiga bevis framdragas, ty vid nästan hvarje riksdag har man velat uppvakta Kongl. Maj:t med underdåniga skrivelser i ämnet. Det förefaller mig besynnerligt, men så är det dock, att Svenska folket, som eljest är så ömtåligt om sin beskattningsrätt, är så beskedligt att det med god smak låter allmänheten beskattas medelst taxor, och den branche, som företrädesvis varit hemsökt af sådana, är sjöfarten, som likväl är i behof af all möjlig lättnad. Det ser ut som man väntade att endast genom ett underverk förändring skulle kunna vinnas, men att man icke ville gå den naturliga vägen, som är att så småningom borttaga de pålagor, som trycka sjöfarten. I hvilket aftynande skick denna är hade man beklagligtvis tillfälle se under sistlidna års höst, då för den betydliga spanmålsimport till riket, som vi veta då var erforderlig, Svenska fartyg icke funnos att tillgå utan utländska måste anlitas, hvilka ock under sednare tiden vunnit försteget framför våra egna. För detta system fortgå och nya taxor hvart tionde är utkomma till sjöfartens skada, är det fara värdt att denna kommer att gå alldeles under.

Hvad är det väl som nu begäres? Jo att en mindre del af den Svenska sjöfarten, eller fartyg under nio nylästers drägtighet och sex fots djupgående må befrias från skyldigheten att erlægga lotspenningar och taga lots vid utklarering till utrikes ort.

Sedan Riksdagen och Kongl. Maj:t upphäft exporttullarne, erfordras numera icke den lotsarne förut åliggande tillsynen för att förekomma olaga lastning, och har således detta skäl för nämnda skyldighets bibehållande bortfallit.

En annan omständighet, som härvid är att taga i betraktande, är att denna mindre sjöfart, hvarom är fråga, håller på att gå Svenska fartyg ur händerna, så vida man icke snart bereder dem samma förmåner och lättnader, som fartygen af motsvarande storlek redan ega i våra grannländer Norge och Danmark. Särdeles är det angeläget för uppehållandet af den hittills gängse mindre sjöfarten emellan Sverige och Norge, att något göres för att bereda lättnad åt de Svenska fartygen. Och då jag ej vill vidare fördjupa mig i denna fråga, synnerligast som den sjöfart, hvarom i detta Betänkande förslag är framställt, är temligen obetydlig till sin omfattning, men genom Kammarens godkännande af förslaget frågan kan föras ett tuffjät framåt, inskränker jag mig till att yrka bifall till föreliggande Betänkande.

Friherre Raab, Adam: Det förekommer som denna fråga ej intresserade Kammarens ledamöter, deraf endast ett fåtal bott eller bo vid någon kust och ega eller egt fartyg af den beskaffenhet, hvarom här är fråga. Men då jag bott vid strand och egt fartyg samt af den anledningen hyst något intresse för sjöfarten, ber jag att få fästa uppmärksamhet på hvad frågan här egentligen gäller, det nemligen att lindra eller borttaga afgifter för mindre fartyg. I Andra

Kammaren är motion väckt derom, att mindre fartyg vid utklarerings till utrikes ort må fritagas från skyldigheten att taga lots och erlägga lotspenningar. Efter motionens behandling inom ett af Andra Kammaren tillsatt Tillfälligt Utskott har detsamma tillstyrkt och Andra Kammaren för sin del beslutat en underdånig skrivelse, det Kongl. Maj:t täcktes låta vidtaga sådan åtgärd, att alla fartyg, som icke öfverstiga antingen nio nylästers dräktighet eller sex fots djupgående, varda vid utklarerings till utrikes ort befriade från skyldigheten att taga lots och erlägga utgående lotspenningar. Då det nu förhåller sig såsom den närmast föregående talaren yttrat, att ingen näring för närvarande lider så mycket som sjöfarten, — känt är att skeppsrederiet och sjöfarten i vårt land i allmänhet aftagit, hvilket beklagligtvis visat sig bland annat deraf att aktierna i en stor del ångfartyg fallit under hälften af sitt nominela belopp — så är det ur denna synpunkt önskvärdt att om möjligt befria sjöfarten i allmänhet och särdeles den vid våra kuster från alla betungande afgifter och skyldigheter, som icke i sjöfartens eget intresse äro nödvändiga.

Men nu har den förste talaren invändt — och han har, som vi veta, sådana relationer att han i detta ämne kan vara väl underrättad — att på vissa kustorter en allt för stor nedsättning i lotsarnes nu påräkneliga inkomster skulle genom bifall till förslaget åstadkommas.

Af misstag har det sagts, att de bäst lottade lotsarne, hvilka hafva högsta lönen 300 R:dr och derjemte kunna påräkna nära 400 R:dr i lotspenningar, kunde påräkna i årlig inkomst 800 R:dr; denna siffra bör ändras till 700 R:dr. Utom den bestämda lönen — de mindre väl lottade hafva 120 eller 60 R:dr — hafva lotsarne ingen annan inkomst att påräkna än hvad de kunna förtjena genom lotsning.

Nu ligger det omätligt vikt på, att för sjöfarten finnas säkra och goda lotsar att tillgå: och sedan det bestämts dem ordinarie lön, så att de med tillhjälp af sina extra inkomster blifvit aflönade, hafva pålitligare och bättre lotsar än förr varit anställda; men komme en del af deras inkomster att fråntagas dem, så torde förhållandet ändras, hvilket just är anledningen till betänkligheterna mot föreliggande förslag, så vida ej tillgångar finnas till att bereda lotsarne ersättning för hvad de mista i lotspenningar från de smärre fartygen. Jag frågar derföre Herr Wallenberg, som är en man, den der aldrig saknar ressurser, om han vet någon utväg för att skaffa lotsarne tillräcklig aflöning; ty af synnerlig vikt är det! att hafva goda lotsar, och för det ändamålet måste man tillse, att deras lönevillkor ej undergå så betydlig förminskning, att de finna sig nödgade att lemna sina lotsbefattningar.

I Calmar län och kanske äfven andra ställen finnas åtskilliga lotsar försedda med boställen, som gifva dem en jemförelsevis ekonomiskt tryggad ställning. Stor skada för sjöfarten vore det, om man i stället för goda finge dåliga lotsar. Och som jag sjelf ej känner någon utväg för att bereda lotsarne ersättning för den minskning i inkomster, som skulle blifva en följd af den åtgärd, hvarom i den föreslagna underdåniga skrifvelsen anhålles, önskar jag att derom erhålla upplysning, innan jag lemna det bifall till förslaget, hvartill jag annars är särdeles villig.

Herr Wærn: De upplysningar, som af en föregående talare blifvit begärda, rörande de ressurser, som möjligen kunna förefinnas till beredande af ersättning åt lotsarne för den minskning i inkomster, som skulle tillskyndas dem genom den ifrågasatta indragningen af utgående lotspenningar för vissa fartyg, tror jag mig vara i tillfälle att kunna meddela. Af Riksdagens Revisorers berättelse rörande den år 1867 verkställda granskning af Statsverkets inkomster inhemtas, att båk- och lotsmedlen för år 1863 lemnat ett öfverskott af 200,000 R:dr, och att Statsverkets inkomst af dessa medel för år 1865, hvilken varit beräknad till 350,000 R:dr, enligt räkenskaperna uppgått till 688,385 R:dr 13 öre; hvadan ett öfverskott för sistnämnda år uppkommit af 338,385 R:dr 13 öre. Det vill häraf synas, som om ressurser icke skulle saknas att af lotsverkets inkomster bereda ersättning åt de lotsar, som möjligen genom förändringen skulle blifva lidande. En fråga blir dock i alla händelser, om man för att bereda lotsarne inkomst kan vara berättigad att lägga någon skatt på dessa smärre fartyg, hvilka vanligen egas af mindre hemedlade personer, som dessutom så väl känna de farvatten, på hvilka de idka fraktfart, att för dem icke göres behof att anlita lotsarnes biträde. Jag har uppehållit mig på flera ställen på vestra kusten, bland annat äfven i Strömstad, och har der vunnit den erfarenhet, att fiskarne och kustbefolkningen i allmänhet lika väl känna till de trafikerade farlederna som lotsarne på stället. Lotsväsendet är isynnerhet afsedt för den större sjöfarten och bör ganska väl kunna ställas så, att det deraf erhåller tillräckliga inkomster. Och intet synes mig vara billigare, än att de kustfarare, som icke behöfva anlita lotsarnes biträde, böra vara fria från att till dem erlägga några afgifter; hvadan jag vågar lägga det nu framställda förslaget Kammarern på hjertat, alldenstund dess antagande skulle bereda en väl behöflig lättnad åt en näringsgren, som för närvarande är ganska betungad. Jag hemställer om bifall till Andra Kammarerns inbjudning.

Herr Wallenberg: Af den uppmaning, som till mig blifvit framställd att söka utfinna någon ressurser att bereda lotsarne tillräcklig aflöning, vill det synas, som om man föreställde sig att dessa personer hade fullmakt å sina tjänster och vore berättigade att uppbära aflöning, antingen de gjorde något eller intet. Det ser nästan ut som den rådande åsigten inom lotsverket skulle vara, att sjöfarten är till för lotsarnes skull och icke tvärtom, då man anser det lämpligt att beskatta sjöfarten, äfven då den icke är i behof af lotsarnes biträde. Genom dessa afgälder, som blifvit lagda på sjöfarten både den in- och utgående, har man hittills mot densamma fullföljt snart sagdt ett ordentligt utpressningssystem; och taxorna för dessa afgifter hafva under de sedan näste åren, från 1857 till 1866, ständigt blifvit förhöjda. Sedan dessa förhöjningar väl blifvit införda, motsätter man sig, endast på den grund att saken för närvarande redan är så reglerad, afgifternas nedsättning eller deras borttagande till en del. Dessa personer, som försvara de bestående förhållandena, kämpande pro aris et focis, uppkasta hvarjehanda betänkligheter och anse allt vara fullkomligt väl bestäldt. Sjöfarten, denna vigtiga näringsgren, blir fortfarande styfmoderligt behandlad och hindras från att resa sig ur det lägervall, hvori den för närvarande befinner sig. Vi behöfva endast påminna oss, huruledes gen

de dryga hamntaxorna vär ångbåtsflotta på sednare tider blifvit afpresad omkring 200.000 R:dr årligen. I skolen ej tro, mine Herrar, att jag här pläderar för en egen sak, ty jag har för närvarande ingen egen båt i sjön; men då det gäller den dagliga beröringen med grannländerna Danmark, Norge och Finland, hvilken åstadkommes genom denna mindre skeppsfart, som för sin existens är i behof af att spara på hvarenda skilling, synes det mig obilligt att pålägga den utgifter till lotsarne, af hvilkas biträde den nästan aldrig har behof. Jag vidhåller derföre mitt yrkande om bifall till Medkammarens inbjudning.

Friherre Raab: Jag har hvarken påstått eller sökt ådagalägga, att sjöfarten är till för lotsverkets skull och ej heller framställt något på en så kuriös åsigt grundadt yrkande, hvilket Herr Wallenberg lätt kunnat uppfatta, om det behagat honom att skänka någon uppmärksamhet åt mina ord. Jag har lika litet antydt, att frågan skulle vara af personligt interesse för Herr Wallenberg, väl vetande att han befattar sig endast med större affärer, för hvilka man icke kan begagna sig af så små båtar, som nu äro i fråga. Jag har endast vädjat till hans erfarenhet för att vinna någon upplysning, huru en skälig ersättning kunde beredas lotsarne för deras minskade inkomst; ty, ehuru dessa personer icke äro hugnade med några Kongl. fullmagter på sina beställningar, anser jag det orätt att, då de under antagande att komma i åtnjutande af en gifven inkomst emottagit sina befattningar, denna inkomst skall dem till två tredjedelar beröfvas. Jag har ansett det vara tillständigt att undersöka, om några tillgångar förefunnos för att bereda dem en skälig godtgörelse; och då nu Herr Wærn så tillfredsställande ådagalagt, att sådana tillgångar verkligen finnas, och att ersättningen kan utgå af lotsstatens till 200.000 R:dr belöpande besparingar, har jag för min del ingenting emot att Andra Kammararens inbjudning antages.

Friherre Sprengtporten: Onekligen är det af ett stort intresse för vår sjöfart att betungas med så ringa afgifter som möjligt; men icke mindre viktigt för densamma torde få anses vara, att ett godt lotsväsende upprätthålles på våra kuster, i bredd med fullständiga och välordnade båk- och fyrinrättningar.

Det må vara mycket billigt, att den del af vår sjöfart, hvarom här är i fråga, befrias, om så ske kan, från skyldigheten att taga lots under de förhållanden som äro afsedda, men om lotsstaten härigenom går i miste om en påräknad inkomst, måste den på något sätt ersättas; men denna del af frågan saknar all utredning i Betänkandet; och det är af denna anledning jag tror mig böra föreslå, att den ifrågavarande skrifvelsen må få formen af en underdänig hemställan, och icke gifvas den af en ovilkorlig begäran.

Herr Wallenberg: Icke kan man väl tillmäta denna fråga en så stor vikt, att för dess utredning en komité rent af skulle tillsättas. Och ej heller tror jag man befarar, att Kongl. Maj:t genast bifaller det förslag, här är i fråga; utan troligen dröjer det väl ett eller annat år, innan frågan af Regeringen förefages till afgörande. Derföre tyckes det

mig, som om Riksdagen äfven kan göra sin framställning i de alldagligaste ordalag. Jag ser intet skäl att förkasta de af Utskottet föreslagna, mot hvilka man ej ens kan anmärka, att de ej äro affattade i tillräckligt undfallande stil. Det heter nemligen, att Riksdagen måtte anhålla det Kongl. Maj:t »täcktes» låta vidtaga sådan åtgärd etc. Näväl, om det »täcktes» Kongl. Maj:t, så vidtager han väl en åtgärd; »täckes» det honom deremot ej, så får väl saken tillsvidare bero. Icke lär det vara skäl att nu vidtaga någon redaktionsförändring; utan antages förslaget ej sådant det är, må man låta det falla.

Herr Nordström: Här har blifvit yttradt, att de, som anse att lotsarne böra åtnjuta en anständig aflöning för de befattningar de utöfva, hylla den meningen, att sjöfarten är till för lotsverkets skull och icke lotsverket för sjöfartens. Detta är icke någon på sakförhållandena grundad vederläggning af den åsigt, som af förslaget motståndare blifvit uttalad; det är endast *en fras*. Dessa män, jag menar lotsarne, som under alla omständigheter, under hafvets uppror och de våldsammaste vindar måste sätta lifvet på spel för att befordra sjöfartens intresse, torde hafva grundade anspråk på att erhålla någon ersättning för sitt mödosamma lifs ansträngningar och för de inkomster, man genom ifrågavarande förslag vill beröfva dem. Frågan gäller här alldeles icke, huruvida vissa fartyg böra erhålla befrielse från skyldigheten att taga lots, utan hvad inverkan en sådan befrielse kan hafva på lotsarnes inkomster, och om ej dessa, som ingått i tjänst under beräkning att få åtnjuta en viss lön, böra tillerkännas någon ersättning för hvad de af sina inkomster mista. Detta är frågan; och den afgöres ej genom uttalandet af endast en fras. Så länge denna fråga ej nöjaktigt kan afgöras, kan åtminstone jag för min del ej biträda hvad här blifvit föreslaget; hvadan jag hemställer om afslag å Andra Kammarens inbjudning.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats, dels att Kammararen skulle antaga Andra Kammarens i ämnet fattade beslut, dels att samma beslut måtte antagas med följande förändrade lydelse: »att Riksdagen må i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida någon utväg icke skulle kunna beredas att alla fartyg etc.» (lika med Andra Kammarens beslut); och dels slutligen att Andra Kammarens beslut skulle af Första Kammararen afslås.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på antagande af Andra Kammarens ifrågavarande beslut och, då dervid svarades många ja jemte några nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Föredrogos men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Banko-Utskottets den 21 dennes bordlagda:

Utlåtande

Utlåtande N:o 9, i anledning af häradshöfdingen C. F. Jacobssons ansökning om eftergift af återstående oguldna beloppet å åtskilliga från länekontoret i Göteborg utgifna lån, därför han, såsom ansvarig inlemnare af länehandlingarnes rigtighet, stadnat i betalningsskyldighet;

samt Memorial N:o 10, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut öfver Banko-Utskottets Memorial N:o 2, om verkställd granskning af Riksbankens tillstånd, styrelse och förvaltning.

Härefter anmälte sig och yttrade

Grefve Hamilton, Henning: Som det nu föredragna Memorialet innehåller ej blott förslag till voteringsproposition, för bestämmande af det sätt, hvarpå Riksdagen skall meddela Bankofullmäktige decharge för deras åtgärder under nästlidet år, utan ock en hemställan till Andra Kammaren, att den, med frångående af förut fattadt beslut, måtte biträda det beslut, denna Kammare i dechargefrågan fattat, och det kan vara sannolikt, att Andra Kammaren antager inbjudningen, i hvilket fall förslaget till voteringsproposition förfaller, vågar jag föreslå, att denna Kammare måtte uppskjuta behandlingen af detta Memorial, till dess känt blifvit, hvad Andra Kammaren i anledning af inbjudningen beslutat.

Detta förslag bifölls.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter änyo på bordet Banko-Utskottets den 21 dennes bordlagda Memorial N:o 11, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut öfver Banko-Utskottets förslag rörande 1866 års bankovinst.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter änyo på bordet Andra Kammarens den 21 dennes bordlagda protokollsutdrag N:o 179, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 32, öfver Herr Matts Pehrssons motion, att nu gällande förordningar om skeppsmätning icke må tillämpas rörande fartyg, som äro uppmätta före den 1 Juli 1866.

Föredrogs Herr af Klints den 21 dennes bordlagda motion N:o 88, angående anbringande af en förbättrad uppvärmnings- och luftvexlingsapparat för Första Kammarens samlingssal.

Grefve Hamilton, Henning: Fullmäktige i Riksgälds-kontoret kunna naturligtvis icke önska annat, än att denna Kammares ledamöter måtte i den lokal, der de hålla sina öfverläggningar, sinna sig så litet illa, som möjligt, äfven hvad temperaturförhållandena beträffar; och jag tror mig därför kunna försäkra, att Fullmäktige med den största beredvillighet skola gå Kammarens önsknings till mötes, i detta afseende,

antingen jag, då denna fråga hos dem förekommer till behandling, bland Fullmäktige innehar plats eller icke. Såsom Fullmäktig har jag således intet skäl att motsätta mig Herr af Klints motion. Ännu mindre skäl dertill har jag såsom ledamot af Första Kammaren. Alltsedan den 15 Januari, har jag, på den plats mig blifvit anvisad, under Kammarens sammanträden varit utsatt för en storm, för hvilken, såsom kommande hvarken från östan eller vestan, det varit omöjligt att söka lä. Blästen har nemligen kommit, icke horisontalt, utan uppifrån, vinkelrätt träffande hufvudet; och något sätt att för dess obehagliga inverkan skydda sig har jag icke kunnat utfinna, och lärer väl ej heller stå någon enskild ledamot till buds, om han icke vill upptaga det antiqverade modet att begagna alongeperuk, hvilket dock forde kunna betraktas såsom bevis på alltför reaktionära tänkesätt. En annan utväg att förekomma den öfverklagade olägenheten har emellertid motionären funnit; och jag skulle derföre hafva tillstyrkt obetingadt bifall till hans förslag, derest icke vissa betänkligheter förekomme mot dess antagande i dess hela utsträckning. Motionären föreslår nemligen anbringandet af en *ny* uppvärmningsapparat, hvilket jag antager kunna verkställas så att luftvexlingen och temperaturen inom Kammaren derigenom regleras på ett ändamålsenligare sätt än tillförene. Dock vill jag härvid fästa uppmärksamheten på, att Andra Kammaren, efter de förändringar som den nuvarande apparaten redan undergått, funnit sig belåten med den uppvärmning af dess lokal, som derigenom åstadkommes. Skulle nu en ändring vidtagas i apparaten eller en ny sådan inrättas, hvarigenom värneförhållandena inom denna Kammare blefve på ett ändamålsenligt sätt reglerade, men deremot det fördelaktiga förhållande, som nu eger rum inom Andra Kammaren, på något sätt rubbades, så vore dermed föga vunnet. Deremot torde det halva stora skäl för sig att låta anställa en undersökning, om icke en förändring i den nuvarande apparaten kunde åstadkommas, hvarigenom, utan att störa det lyckliga resultat hvar till man beträffande Andra Kammarens uppvärmning redan kommit, kunde vinnas samma fördel för den Första. Man tror sig nemligen redan hafva funnit anledningen, hvarföre apparatens verkningar blifva så jemnt fördelade inom Andra Kammaren, bestå deruti, att den uppvärmda luften får spela fritt under Kammarens hela golf, hvaremot den i denna Kammare icke kan komma fram annat än genom den upphöjning, hvar på Talmansbordet är placeradt. Detta åstadkommer en sammanträngning af luftströmmen på vissa håll, hvilken åter förorsakar en rörelse i hela rummets atmosfär. Måhända skulle det låta sig göra, att genom anbringande af rörledning åstadkomma en luftens jemnare fördelning och sålunda minska obehaget af det drag, hvarför man nu ständigt är blottställd. Detta obehag har på sednare tiden ytterligare ökat, genom de öppningar, som efter eldsvadan på vinden uppkommit, och som först helt nyligen blifvit tilltäppta. Jag har velat antyda detta förhållande, för att derigenom fästa uppmärksamhet på möjligheten af att åstadkomma en lämplig uppvärmning af denna Kammare, utan att behöfva anbringa en alldeles ny varmlufts-inrättning, hvarföre det torde vara lämpligt, att den föreskrift för Fullmäktige, som af Stats-Utskottet föreslås, icke blir så bestämd, som det förslag, motionären i detta hänseende framställt.

Herr af Klint: Som afsigten med min ifrågavarande motion endast varit den, att någon åtgärd måtte vidtagas, hvarigenom såväl jag som åtskilliga andra Kammarens ledamöter blefve befriade från obehaget af det drag, som i Kammarerna alltjemt försports, kan jag naturligtvis icke hafva något emot, om den ena eller andra åtgärden vidtages, endast resultatet vinnes. Jag har således intet att anmärka vid det af Grefve Hamilton gjorda amendement, och önskar blott, att förändringen måtte verkställas ju förr dess hellre, dock så att Kammarens ledamöter icke må utsättas för de experimenter, som komma att göras, när vi i den vägen redan skördat tillräcklig erfarenhet.

Öfverläggningen förklarades slutad och motionen jemte yttrandena hänvisades till Stats-Utskottet.

Anmälades och bordlades Lag-Utskottets nedannämnda Memorial och Utlåtanden, nemligen:

N:o 15, i anledning af Andra Kammarens återremiss af Utskottets Utlåtande N:o 5, rörande dels Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om antagande af en författning angående förändrade föreskrifter i fråga om bysättning, dels ock enskild motion i samma ämne;

N:o 16, i anledning af väckta motioner, åsyftande ändring, dels af åtskilliga stadganden rörande exekutionsväsendet, dels af föreskrifterna i 47 och 51 §§ Konkurslagen;

N:o 17, i anledning af väckta motioner om ändringar i Konkurslagen.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem

O. Brakel.